

Õiguskantsler

Raigo Uukkivi
Maksu- ja Tolliamet
emta@emta.ee

Teie nr

Meie 30.05.2023 nr 7-4/230716/2302890

Maksudeklaratsiooni parandamine haldusakti andmata

Austatud peadirektor

Õiguskantsleril paluti kontrollida, kas Maksu- ja Tolliamet (MTA) on [tulumaksuseaduse](#) § 23¹ lõike 3 rakendamisel toiminud lähtudes hea halduse tavast ja põhiõiguste tagamise põhimõttest.

Leian, et Maksu- ja Tolliamet rikkus seadust ja hea halduse tava, kuna tegi avaldaja tuludeklaratsioonis parandusi, ilma et oleks selle kohta andnud haldusakti.

Maksu- ja Tolliametil on õigus juhtida maksumaksja tähelepanu maksudeklaratsioonis olevatele puudustele, kuid amet ei tohi maksumaksja esitatud deklaratsiooni omaalgatuslikult parandada, kui selle kohta pole tehtud otsust. Sellist volitust pole ametile seadusega antud. Valesti deklareeritud maksuarvestuse parandamiseks ja deklaratsiooni põhjal alusetult tagastatud summa tagasinõudmiseks tuleb ametil teha otsus ([maksukorralduse seaduse](#) § 107 lg 4).

Soovitan Maksu- ja Tolliametil edaspidi seadust järgida ning koostada haldusakt, enne kui amet hakkab inimeste maksudeklaratsioonides esitatud andmeid muutma.

Kui maksumaksja on nõus MTA soovitatud viisil tuludeklaratsiooni parandama, kuid ei saa tehnilistel põhjustel seda ise teha ja paranduse peab tegema MTA, soovitan ametil küsida maksumaksjalt deklaratsiooni parandamise kohta eelnevalt kirjalik nõusolek. Palun Teil hiljemalt 15. juuniks teada anda, kas nõustute õiguskantsleri soovitusega.

Asjaolud

Avaldajal on kolm last, neist kaks eelmise elukaaslasega ja kolmas laps praeguse elukaaslasega. Avaldaja ja tema esimese elukaaslase tuludeklaratsioonide kontrollimisel oli selgunud, et kahe esimese lapse eest olid TuMS §-s 23¹ sätestatud täiendavat maksuvaba tulu maha arvanud mõlemad vanemad. Avaldaja sai 8. märtsil 2023 tuludeklaratsiooni alusel tagasimakse.

Kuna seadus lubab mahaarvamist ainult ühele vanematest, saatis MTA 21. aprillil 2023 avaldajale selgituse, et deklaratsioone on vaja parandada. MTA korrigeeris avaldaja ja tema endise elukaaslase deklaratsioone selliselt, et maksuvaba tulu mahaarvamise õigus kahe esimese lapse eest jagunes kahe vanema vahel vastavalt sellele, mis kuudel oli nende laste eest ühele või teisele vanemale makstud lastetoetust. Lisaks sellele oli MTA vähendanud ka avaldaja kolmanda lapse

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

eest ette nähtud maksuvaba tulu nendel kuudel, mil kahe esimese lapse eest laekus lapsetoetus lapse emale, ehkki kolmanda lapse toetus laekus avaldajale ning keegi teine kolmanda lapse eest ette nähtud täiendavat maksuvaba tulu ei kasutanud. Tuludeklaratsiooni korrigeerimise tulemusel vähenes avaldaja tagastatav tulumaks 1219,17 eurolt 403,20 eurole.

Avaldaja palus korduvalt MTA-lt selgitusi ning pöördus viimaks õiguskantsleri poole, märkides, et MTA ei olnud tema vastuväidetega arvestanud.

MTA selgitas õiguskantslerile saadetud vastuses (22. mail 2023), et avaldajal on õigus kasutada kolmanda lapse eest ette nähtud täiendavat maksuvaba tulu terve maksustamisperioodi eest. MTA teatas, et korrigeeris 22. mail 2023 tuludeklaratsiooni ning et avaldajale tagastatakse täiendavalt tulumaksu 508 eurot.

MTA selgitas, et avaldaja deklaratsiooni parandamisel otsust tehtud ei ole ning deklaratsiooni korrigeerimise aluseks on maksukorralduse seaduse parandusdeklaratsiooni esitamise sätted. Ameti kinnitusel korrigeeriti deklaratsiooni selle tõttu, et inimestel ei ole tehniliste lahenduste tõttu võimalik ise oma deklaratsiooni selliselt parandada, et maksusoodustust arvestatakse ainult nende kuude eest, millal laekus lapsetoetus. Seetõttu saab tuludeklaratsioonis parandusi teha üksnes ametnik käsitsi.

MTA märkis, et selgitas avaldajale tema ja tema laste ema tuludeklaratsioonide esitamise ja täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise võimalikkust, kuna avaldaja ja laste ema ei suutnud mahaarvamises omavahel kokku leppida. MTA ettepanekul korrigeeriti tuludeklaratsioonides mõlema lapsevanema mahaarvamisi vastavalt sellele, mis kuudel oli avaldaja või laste ema Sotsiaalkindlustusametis registreeritud lapsetoetuse saajana.

Maksuhaldur suhtles vanematega e-kirja teel. MTA leidis, et ametil tuleb sellistes olukordades sisuliselt lahendada vanematevahelist lahkeli ning arvestada mõlema lapsevanema õigustega. Selliseid juhtumeid on tavaliselt siiski vähe. MTA on sel juhul leidnud vanematega kompromissi ning selle tulemusel korrigeerinud mõlema vanema tuludeklaratsioonis täiendava maksuvaba tulu mahaarvamist.

Seisukoht

Maksu- ja Tolliamet võib tuludeklaratsioonis parandusi teha üksnes siis, kui maksumaksja on sellega nõus. Deklaratsioon on maksumaksja tahteavaldus.

MTA ja avaldaja vahelise kirjavahetusest ning ka avaldaja pöördumisest õiguskantsleri poole nähtub, et avaldaja ei olnud ameti seisukohtadega nõus.

Juhul kui maksumaksja pole deklaratsiooni muutmiseks nõusolekut andnud, tuleb ametil maksuarvestuse korrigeerimiseks ja tagastusnõude esitamiseks teha otsus. Nii tuleb toimida ka siis, kui lapsevanemad pole omavahel jõudnud kokkuleppele maksusoodustuse jagamises ning MTA rakendab § 23¹ lõikes 3 sätestatud reeglit.

Ka Riigikohus on selgitanud, et sisuliste puuduste korral, kui maksumaksja on maksuseadust või määrust väärtalt kohaldanud, või kui tekib õiguslik vaidlus maksuseaduse või määruse tõlgendamise üle, peab maksuhaldur läbi viima maksumenetluse ning määrama maksu MKS § 95 kohaselt maksuotsusega (RKHKo 15.03.2019, [3-14-436](#), p 18)

Haldusakti andmine on inimese õiguste kaitse seisukohast väga oluline, sest haldusaktist saab inimene teada, mis asjaoludel ja põhjendustel on riik tema suhtes seadust konkreetsel viisil rakendanud. Maksuhaldur peab oma otsust põhjendama, viidates õigusakti normidele, ning esitama faktiliste asjaolude kirjelduse ja selgituse. Haldusaktist peab ka selguma, mil viisil ja kui pika tähtaja jooksul on inimesel võimalik akti vaidlustada.

Jättes selles asjas otsuse vormistamata, eiras MTA maksukorralduse seaduse § 107 lõikes 4 kehtestatud nõuet ning rikkus avaldaja õigust menetlusele ja korraldusele (PS § 15).

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise